

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
Federalno ministarstvo financija-
Federalno ministarstvo financija

NACRT

ZAKON O FINANCIJSKOM POSLOVANJU

Sarajevo, listopad 2015.

ZAKON O FINANCIJSKOM POSLOVANJU

I. OPĆE ODREDBE

Predmet Zakona

Članak 1.

Ovim zakonom uređuju se pitanja vezana za osnovna pravila financijskog poslovanja, obveze uprave i nadzornog odbora u vođenju poslova gospodarskog društva kao i poduzimanje mjera na osiguranju likvidnosti, rizik u financijskom poslovanju, rokovi izvršenja novčanih obveza gospodarskih društava i javnih organa, pravne posljedice kašnjenja u izvršavanju novčanih obveza, ništavost pojedinih odredaba ugovora o poslovnim transakcijama kao i obveze gospodarskih društava kod nastanka nelikvidnosti te nadzor gospodarskih društava i javnih organa.

Pojmovi

Članak 2.

U smislu odredaba ovoga Zakona pojedini pojmovi imaju sljedeće značenje:

- 1) „gospodarsko društvo“ (u daljnjem tekstu: društvo) je pravna osoba koja samostalno obavlja djelatnost proizvodnje i prodaje proizvoda i vrši usluge na tržištu radi stjecanja dobiti sukladno odredbama Zakona o gospodarskim društvima, zatim samostalni poduzetnik (obrtnik) koji obavlja gospodarsku djelatnost sukladno Zakonu o obrtu i srodnim djelatnostima („Službene novine Federacije BiH“, br. 35/09 i 42/11), kao i ugovorni organ iz članka 3. stavak 1. točka c) definirani kao javna poduzeća koja obavljaju neku od djelatnosti propisanu u članku 3. stavak 3. Zakona o javnim nabavama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 49/04, 19/05, 52/05, 94/05, 8/06, 24/06, 70/06, 12/09, 60/10 i 87/13), koji su registrirani kao društva kapitala, a poslovanje im je uređeno Zakonom o javnim poduzećima („Službene novine Federacije BiH“, br. 8/05, 81/08, 22/09 i 109/12).
- 2) „javni organ“ je svaki organ uprave ili javni subjekt definiran u skladu sa Zakonom o javnim nabavama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 49/04, 19/05, 52/05, 94/05, 8/06, 24/06, 70/06, 12/09, 60/10 i 87/13), osnovan na nivou Bosne i Hercegovine, entiteta, Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, kantona, grada i općine radi obavljanja upravnih, stručnih i drugih poslova koji se zakonom i drugim propisima stavljaju u njihovu nadležnost,
- 3) „financijsko poslovanje“ čini pribavljanje financijskih sredstava, upravljanje financijskim sredstvima te raspoređivanje sredstava financiranja radi osiguravanja uvjeta za obavljanje gospodarske djelatnosti,
- 4) „poslovna transakcija“ predstavlja prijenos sredstava između društava ili između društava i javnih organa u svrhu izmirenja novčanih obveza koje su nastale po osnovi nabave roba ili pružanja usluga za novčanu naknadu,
- 5) „pravila poslovno-financijske struke“ su pravila financijskog poslovanja uređena posebnim zakonima te druga iskustvena pravila financijskog poslovanja,
- 6) „novčana obveza“ je dospjeli iznos glavnice koji je trebao biti plaćen u okviru ugovornog ili zakonskog roka plaćanja, uključujući poreze i druga obvezna davanja navedena u računu ili drugom odgovarajućem zahtjevu za isplatu,
- 7) „likvidnost“ je sposobnost pravodobnog izvršavanja dospjelih novčanih obveza,
- 8) „adekvatnost kapitala“ je odnos između dugoročnih izvora financiranja i opsega i vrste poslova koje društvo obavlja te rizika kojima je izložen u poslovanju,

- 9) „izvršna isprava“ je odluka, presuda ili zahtjev za plaćanje koje izdaje sud ili drugi nadležni organ, bilo za neposredno plaćanje ili plaćanje u obrocima, a koji povjeritelju omogućuju da naplati svoje potraživanje prema dužniku putem prinudnog izvršenja,
- 10) „financijsko restrukturiranje“ je postupak koji se provodi na temelju prihvaćenog plana financijskog restrukturiranja radi postizanja stanja likvidnosti i solventnosti,
- 11) „kašnjenje s plaćanjem“ označava plaćanje koje nije izvršeno u roku predviđenom ugovorom ili zakonom,
- 12) „kamata za kašnjenje s plaćanjem“ je kamata koja je jednaka visini kamatne stope propisane odredbama Zakona o visini stope zatezne kamate („Službene novine Federacije BiH“, br. 27/98 i 51/01).

II. OSNOVNA PRAVILA FINACIJSKOG POSLOVANJA

Primjena odredaba o financijskom poslovanju

Članak 3.

(1) Odredbe ovoga Zakona odnose se na subjekte definirane kao gospodarska društva u članku 2. točka 1. ovoga Zakona.

(2) Odredbe ovoga Zakona ne odnose se na financijske institucije, investicijske fondove i društva za upravljanje investicijskim fondovima, društva za osiguranje i reosiguranje i leasing društva.

(3) Odredbe ovog zakona primjenjuju se na poslovne (komercijalne) transakcije koje su nastale između društava zatim između društava i javnih organa u kojima je javni organ dužnik novčane obveze kao i na komercijalne transakcije između glavnih izvođača i njihovih dobavljača i kooperanata nastale po osnovi projektiranja i izvođenja javnih radova kao i izvođenje građevinskih radova.

(4) Odredbe ovog Zakona ne odnose se na promet ostvaren s potrošačima u maloprodaji kao i na obveze koje su predmet stečajnog postupka uključujući i obveze po osnovi restrukturiranja duga radi povećanja profitabilnosti i troškovne efikasnosti subjekata.

Osnovne obveze uprave

Članak 4.

(1) U smislu odredaba ovoga Zakona, uprava je dužna u vođenju poslova društva poduzeti sve potrebne mjere kako bi se osigurala njegova likvidnost.

(2) Uprava je dužna upravljati imovinom i obvezama društva tako da je ono sposobno izvršavati sve svoje dospelje obveze.

(3) Uprava je dužna osigurati sustavno praćenje, procjenu i strategiju održavanja, odnosno dostizanja adekvatne razine kapitala u odnosu na vrstu, opseg i složenost poslovne djelatnosti koju društvo obavlja i rizike kojima je izloženo ili bi moglo biti izloženo u obavljanju te poslovne djelatnosti.

Osnovne obveze članova nadzornog odbora

Članak 5.

U smislu odredaba ovoga Zakona Nadzorni odbor je dužan nadzirati stanje likvidnosti kao i poduzimati adekvatne mjere radi otklanjanja nelikvidnosti društva.

Rizik i upravljanje rizikom

Članak 6.

(1) Pod pojmom rizik podrazumijevaju se svi rizici kojima je društvo izloženo ili bi moglo biti izloženo u poslovanju, a naročito kreditni rizik, tržišni rizik, operativni rizik i rizik likvidnosti.

(2) Kreditni rizik je rizik gubitka uložених novčanih sredstava zbog zakašnjenja dužnika poduzetnika.

(3) Tržišni rizik je rizik od gubitaka zbog promjene cijena roba, valuta i financijskih instrumenta ili promjena kamatnih stopa.

(4) Operativni rizik je rizik od gubitka zbog pogrešaka, prekida ili šteta uzrokovanih neadekvatnim internim procesima, osobama, sustavima ili vanjskim događajima uključujući rizik izmjena pravnih propisa.

(5) Rizik likvidnosti je rizik gubitka koji može nastati zbog nemogućnosti izvršenja dospjelih obveza.

(6) S obzirom na opseg i vrstu poslova koje društvo obavlja, uprava je dužna osigurati da društvo provodi redovne mjere upravljanja rizikom i u vezi s tim da postupi sukladno pravilima poslovno-financijske struke.

(7) Upravljanje rizikom obuhvaća identificiranje, mjerenje ili procjenu te praćenje rizika, uključujući izvješćivanje o rizicima kojima je društvo izloženo ili bi moglo biti izloženo tijekom svoga poslovanja.

Upravljanje rizikom likvidnosti

Članak 7.

Mjere koje je uprava dužna poduzeti za razvoj i provođenje politike redovnog upravljanja rizikom likvidnosti su:

- 1) redovno praćenje i upravljanje likvidnošću,
- 2) planiranje poznatih i potencijalnih novčanih odljeva i priljeva s obzirom na redovni tijek poslovanja,
- 3) određivanje odgovarajućih mjera za sprečavanje ili otklanjanje uzroka nelikvidnosti i identificiranje drugih mogućnosti.

Praćenje i osiguranje adekvatnosti kapitala

Članak 8.

(1) Uprava je dužna poduzeti sve potrebne mjere da društvo raspolaže s dovoljno dugoročnih izvora financiranja s obzirom na opseg i vrstu poslovne djelatnosti.

(2) Uprava je dužna redovno pratiti da društvo ostvaruje adekvatnost kapitala.

(3) Smatra se da je kod društva nastala neadekvatnost kapitala ako mu je na dan sastavljanja financijskih izvještaja gubitak iz tekuće godine zajedno s prenesenim gubicima dostigao polovicu visine njegovog temeljnog kapitala.

Dužnosti uprave i nadzornog odbora u slučaju neadekvatnosti kapitala

Članak 9.

(1) U slučaju kad je kapital društva postao neadekvatan, uprava je dužna da:

1) u roku od osam dana analizira uzroke nastanka neadekvatnosti kapitala i predloži mjere potrebne za ostvarenje adekvatnosti kapitala te ih dostaviti nadzornom odboru, koji je dužan o istom dati mišljenje u roku od osam dana od dana prijema.

2) počne provoditi mjere iz točke 1. ovoga stavka koje su u njenoj nadležnosti (pronalaženje adekvatnih izvora financiranja) i za koje je dobila suglasnost.

3) odmah sazove skupštinu i predloži provođenje mjera koje su potrebne za ostvarenje adekvatnosti kapitala koje su u njenoj nadležnosti. (npr. smanjenje temeljnog kapitala subjekta radi pokrivanja nepokrivenih gubitaka uz istodobno povećanje temeljnog kapitala).

(2) Mjere iz stavka 1. ovoga članka uprava je dužna provesti u roku od 90 dana.

Izvršenje novčanih obveza

Članak 10.

1) Odredbe čl. 10. do 16. ovog zakona odnose se na poslovne transakcije između društava i između društava i javnih organa u kojima je javni organ dužnik novčane obveze.

(2) Odredbe iz stavka 1. ovog članka ne primjenjuju se na novčane obveze koje su obuhvaćene postupcima Zakona o stečajnom postupku.

Rokovi izvršenja novčanih obveza u poslovnim transakcijama između društava

Članak 11.

(1) U poslovnim transakcijama između društava može se ugovoriti rok izvršenja novčane obveze do 60 dana.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, ako ne postoje okolnosti iz članka 15. stavka 5. ovoga Zakona, kod ugovora o robnom trgovačkom kreditu može se ugovoriti u pismenom obliku i duži rok izvršenja novčane obveze, a koji ni u kojem slučaju ne može biti duži od 360 dana.

(3) Ako ugovorom između društava nije ugovoren rok za izvršenje novčane obveze, dužnik je dužan, bez potrebe da ga povjeritelj na to pozove, izvršiti novčanu obvezu u roku od 30 dana.

(4) Rok za izvršenje novčane obveze počinje teći od:

1) dana kad je dužnik primio račun ili drugi odgovarajući zahtjev za isplatu ili

2) dana kad je povjeritelj ispunio svoju obvezu:

– ako nije moguće sa sigurnošću utvrditi dan prijema računa ili drugog odgovarajućeg zahtjeva za isplatu ili

– ako je dužnik primio račun ili drugi odgovarajući zahtjev za isplatu prije nego je povjeritelj ispunio svoju obvezu, ili

3) dana isteka roka za pregled predmeta obveze, ako je ugovorom ili zakonom predviđen određeni rok za takav pregled, a dužnik je primio račun ili drugi odgovarajući zahtjev za isplatu prije isteka toga roka.

(5) Rok za pregled predmeta obveze iz stavka 4. točke 3. ovoga članka ne može biti duži od 30 dana od dana prijema predmeta obveze.

(6) Iznimno, ako je to opravdano posebnim okolnostima, kao što je to npr. posebna priroda predmeta obveze, ako ne postoje okolnosti iz članka 15. stavak 5. ovoga Zakona, ugovorne strane mogu ugovoriti u pisanom obliku i duži rok od roka iz stavka 5. ovoga članka.

Rokovi izvršenja novčanih obveza u ugovorima između društava i javnih organa

Članak 12.

(1) U poslovnim transakcijama između društava i javnih organa u kojima je javni organ dužnik novčane obveze, može se ugovoriti rok izvršenja novčane obveze do 60 dana.

(2) Iznimno, od stavka 1. ovoga članka, ako ne postoje okolnosti iz članka 15. stavak 6. ovoga Zakona, može se ugovoriti i duži rok izvršenja novčane obveze, ako je to objektivno opravdano posebnim razlozima i prirodom ugovora, ali ne duži od 90 dana.

(3) Ako ugovorom između društava i javnog organa u kojem je javni organ dužnik novčane obveze nije ugovoren rok za izvršenje novčane obveze, dužnik je dužan, bez potrebe da ga povjeritelj na to pozove, izvršiti novčanu obvezu u roku od 30 dana.

(4) Rok za izvršenje novčane obveze iz st. 1., 2. i 3. ovoga članka počinje teći od dana određenog člankom 11. stavak 4. ovoga Zakona.

(5) U poslovnim transakcijama iz st. 1., 2. i 3. ovoga članka, na rok za pregled predmeta obveze primjenjuje se odredbe članka 11. stavak 5. ovoga Zakona.

(6) Rok za pregled predmeta obveze iz članka 11. stavak 6. ovoga Zakona mora biti naveden u natječajnoj dokumentaciji.

Posljedice dužnikovog kašnjenja u izvršavanju novčanih obveza

Članak 13.

(1) Ako dužnik zakasni s izvršenjem novčane obveze, tada duguje povjeritelju, pored glavnice, bez bilo kakve daljnje opomene i kamate za kašnjenje s plaćanjem, pod uvjetom da je povjeritelj ispunio svoje ugovorne i zakonske obveze.

(2) Stopa zakonskih kamata na kašnjenje s plaćanjem u poslovnim transakcijama između društava i između društva i javnog organa u kojima je javni organ dužnik novčane obveze jednaka je visini stope zatezne kamate propisane zakonom.

(3) U poslovnim transakcijama između društava moguće je ugovoriti drugačiju stopu kamata za kašnjenje s plaćanjem, ali ne veću od stope zakonskih kamata za kašnjenje s plaćanjem iz stavka 2. ovoga članka, a koja je vrijedila na dan sklapanja ugovora. Ako su kamate ugovorene ali nije određena njihova stopa, obračunavaju se zakonske kamate za kašnjenje s plaćanjem.

Posebna naknada za troškove koji su prouzrokovani povjeritelju zbog dužnikovog kašnjenja u izvršavanju novčane obveze u poslovnim transakcijama

Članak 14.

(1) U poslovnim transakcijama između društava i između društava i javnog organa u kojima je javni organ dužnik novčane obveze, ako dužnik zakasni s izvršenjem novčane obveze, povjeritelj ima pravo, bez ikakve daljnje opomene, na posebnu naknadu u iznosu od 100 konvertibilnih maraka.

(2) Povjeritelj ima pravo na posebnu naknadu iz stavka 1. ovoga članka bez obzira na to je li pretrpio štetu zbog dužnikovog kašnjenja.

(3) Odredbe st. 1. i 2. ovoga članka ni na koji način ne umanjuju, ne ograničavaju niti isključuju pravo povjeritelja na naknadu štete, troškove postupka prisilne naplate i ostala prava koja mu pripadaju zbog dužnikovog kašnjenja.

Ništavost pojedinih odredaba ugovora

Članak 15.

(1) Ništavna je odredba ugovora iz čl. 11. i 12. ovoga Zakona kojom se isključuje, ograničava ili uvjetuje pravo povjeritelja na kamate za kašnjenje s plaćanjem ili pravo povjeritelja na posebnu naknadu iz članka 14. stavak 1. ovoga Zakona.

(2) Ništavna je odredba ugovora iz čl. 11. i 12. ovoga Zakona kojom se određuje datum prijema računa ili drugog odgovarajućeg zahtjeva za isplatu.

(3) Ništavna je odredba ugovora između društava kojom je ugovoren rok izvršenja novčane obveze duži od 360 dana i odredba ugovora između društva i javnog organa u kojem je javni organ dužnik novčane obveze kojom je ugovoren rok izvršenja novčane obveze duži od 90 dana.

(4) Ništavna je odredba ugovora između društva i javnog organa u kojima je javni organ dužnik novčane obveze, kojom je ugovoren rok izvršenja novčane obveze duži od 60 dana, ako to nije objektivno opravdano posebnim razlozima i prirodom ugovora.

(5) Ništavna je odredba ugovora između društava kojom je ugovoren:

- 1) rok izvršenja novčane obveze duži od 60 dana,
- 2) rok za pregled predmeta obveze duži od 30 dana, ako na temelju okolnosti slučaja, a posebno trgovačkih običaja i prirode predmeta obveze, proizlazi da je takvom ugovornom odredbom, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, prouzrokovana očigledna neravnopravnost u pravima i obvezama ugovornih strana na štetu povjeritelja novčane obveze.

(6) Ništavna je odredba ugovora između društva i javnog organa u kojima je javni organ dužnik novčane obveze, kojom je ugovoren:

- 1) rok izvršenja novčane obveze duži od 60 dana,
- 2) rok za pregled predmeta obveze duži od 30 dana, ako na temelju okolnosti slučaja, a posebno trgovačkih običaja i prirode predmeta obveze, proizlazi da je takvom ugovornom odredbom, suprotno načelu savjesnosti i poštenja, prouzrokovana očigledna neravnopravnost u pravima i obvezama ugovornih strana na štetu povjeritelja novčane obveze.

(7) Ništavna je odredba ugovora između društva i javnog organa u kojima je javni organ dužnik novčane obveze, kojom je ugovorena drugačija stopa kamata od stope zakonskih kamata na kašnjenje s plaćanjem.

(8) Utvrđenje ništavnosti ugovornih odredbi iz st. 1. do 6. ovoga članka i ugovornih odredbi o visini stope kamata za kašnjenje s plaćanjem sadržanih u standardiziranim ugovorima, zabrana upotrebe takvih ugovornih odredbi u standardiziranim ugovorima te zabrana upotrebe drugih ugovornih odredbi u standardiziranim ugovorima, kojima se suprotno načelu savjesnosti i poštenja uzrokuje očigledno neravnopravni položaj u pravima i obvezama ugovornih strana na štetu povjeritelja novčanih obveza, kolektivni je interes povjeritelja novčanih obveza, radi čije zaštite ovlaštena osoba može podnijeti tužbu za zaštitu kolektivnih interesa i prava sukladno odredbama zakona kojim se uređuju pravila parničnog postupka.

(9) Ovlaštena osoba iz stavka 8. ovoga članka je komorsko i/ili interesna (strukovna) udruga društava, te svaka pravna osoba osnovana sukladno zakonu koja se u sklopu svoje registrirane ili propisane djelatnosti bavi zaštitom kolektivnih interesa povjeritelja novčanih obveza zagarantiranih odredbom stavka 8. ovoga članka.

Obročna otplata

Članak 16.

Ako se u poslovnim transakcijama između društava i društava i javnog organa u kojima je javni organ dužnik novčane obveze ugovori obročna otplata, odredbe ovoga Zakona o pravnim posljedicama iz čl. 13 i 14. primjenjuju se na svaki obrok zasebno.

III. OBVEZE DRUŠTAVA KOD NASTANKA NELIKVIDNOSTI

Nelikvidnost društava

Članak 17.

(1) Nelikvidnost, u smislu odredaba ovoga Zakona, nastaje kad Društvo ne može u određenom vremenskom razdoblju izvršavati novčane obveze koje dospijevaju u tom razdoblju.

(2) Smatra se da je društvo nelikvidno:

- 1) ako kasni više od 60 dana u izvršenju jedne ili više kratkoročnih novčanih obveza, čiji iznos prelazi 20% od iznosa njegovih kratkoročnih obveza objavljenih u godišnjem financijskom izvješću za proteklu financijsku godinu, ili
- 2) ako kasni više od 30 dana sa isplatom plaće u visini ugovorene plaće te plaćanjem pripadajućih poreza i doprinosa koje je dužan obračunati i uplatiti zajedno s plaćom.

Postupanje društava u uvjetima nelikvidnosti

Članak 18.

(1) Društvo u stanju nelikvidnosti ne smije obavljati nikakva plaćanja osim onih koja su nužna za redovno poslovanje.

(2) Smatra se da su za redovno poslovanje nužna plaćanja za:

- 1) nabavu roba i usluga potrebnih za redovno poslovanje,
- 2) operativne troškove poslovanja (električna energija, voda i dr.),
- 3) plaće radnika,
- 4) porez na dodanu vrijednost, trošarine, doprinose za socijalno osiguranje i druge poreze koji od strane dužnika moraju biti obračunati i plaćeni sukladno propisima,
- 5) troškove postupaka pred javnopravnim organima,
- 6) troškove izrade dokumentacije potrebne za pokretanje i provođenje postupka financijske konsolidacije i programa restrukturiranja.

(3) Društvo u stanju nelikvidnosti ne smije poduzimati radnje koje bi za posljedicu imale oštećenje ili dovođenje povjeritelja u neravnotežan položaj.

(4) Radnjama iz stavka 3. ovoga članka naročito se smatraju: preusmjeravanje novčanih i financijskih tokova na druge osobe, davanje zajma, isplaćivanje akontacije dobiti ili dobiti, isplaćivanje dividende, obavljanje prijenosa prava na treće osobe naročito na povezana društva.

(5) Društvo je obvezno, najkasnije u roku od 60 dana od nastanka nelikvidnosti, poduzeti mjere financijskog restrukturiranja radi ponovnog uspostavljanja stanja likvidnosti.

(6) Osim redovnih poslova, iz stavka 2. ovoga članka, društvo može poduzimati i druge mjere na temelju kojih se sukladno pravilima financijske struke omogućava da društvo postane likvidno.

IV. NADZOR DRUŠTAVA I JAVNIH ORGANA

Članak 19.

(1) U smislu odredaba ovoga Zakona financijskim nadzorom se smatra inspekcijski nadzor nad primjenom odredaba ovog Zakona kod subjekata iz članka 2. toč. 1. i 2. ovog Zakona (u daljem tekstu: subjekti nadzora), a vrši ga Federalno ministarstvo financija-Federalno ministarstvo finansija-Financijska policija (u daljnjem tekstu: nadzorni organ).

(2) Ovlaštene osobe za obavljanje nadzora iz stavka 1. ovoga članka su inspektori Financijske policije.

(3) Financijski nadzor obuhvaća uvid u financijsku, računovodstvenu i ostalu poslovnu dokumentaciju u skladu s predmetom financijskog nadzora subjekata iz stava 1. ovoga članka.

(4) Financijski nadzor nad poslovanjem subjekata iz stavka 1. ovoga članka obavlja se neposrednim nadzorom, odnosno analizom njihove financijsko - računovodstvene dokumentacije.

(6) Odgovorna osoba u subjektima nadzora iz stavka 1. ovoga članka ili od nje ovlaštena osoba dužna je sudjelovati u postupku nadzora i na zahtjev ovlaštene osobe nadzornog organa dati na uvid svu potrebnu dokumentaciju.

(7) Odgovorno lice u subjektima nadzora iz stava 1. ovoga članka dužno je omogućiti nesmetano obavljanje nadzora uz osiguranje odgovarajućih uslova rada.

Postupak nadzora

Članak 20.

(1) Postupak nadzora nad subjektima iz članka 2. točka 1. ovoga Zakona započinje uručenjem naloga odgovornoj osobi ili od nje ovlaštenoj osobi subjekta nadzora.

(2) Nalog iz stavka 1. ovoga članka sadrži:

- 1) naziv organa koji ga je izdao, broj i datum akta,
- 2) ime i prezime, odnosno naziv subjekta nadzora iz stavka 1. ovoga članka,
- 3) predmet nadzora,
- 4) razdoblje koje će biti obuhvaćeno nadzorom,
- 5) datum početka nadzora,
- 6) ime i prezime ovlaštenih službenika za provođenje nadzora,
- 7) potpis ovlaštene osobe.

(3) Protiv naloga iz stavka 2. ovoga članka prigovor nije dopušten.

(4) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, postupak nadzora može započeti i bez uručenja naloga ako:

- 1) odgovorna osoba iz stavka 1. ovoga članka očigledno izbjegava uručenje naloga,
- 2) postoji opravdana bojazan da se neki dokaz neće moći izvesti ili će njegovo izvođenje biti otežano.

Zapisnik o obavljenom nadzoru

Članak 21.

(1) U roku od osam radnih dana po obavljenom nadzoru, inspektor će sačiniti zapisnik koji sadrži: naziv organa koji ga je sačinio, broj i datum akta, ime i prezime odnosno naziv subjekta nadzora, pravnu i činjeničnu osnovu, mjesto provođenja i vrijeme trajanja nadzora, imena ovlaštenih osoba koje su obavile nadzor, razdoblje

obuhvaćeno nadzorom, opis radnji, činjenica i dokaza provedenih u postupku po kojima su utvrđene nepravilnosti.

(2) Na zapisnik o izvršenom nadzoru odgovorna osoba subjekta nadzora ima pravo podnijeti prigovor u roku od pet dana, računajući od dana prijema zapisnika.

(3) O prigovoru na zapisnik odlučuje glavni inspektor, u roku od tri dana.

(4) Na temelju zapisnika, ukoliko postoje elementi prekršaja, izdaje se prekršajni nalog.

Mjere nadzora

Članak 22.

(1) U vršenju nadzora nad provođenjem odredaba iz članka 18. ovoga Zakona nadzorni organ iz članka 19. stavak 1. ovog Zakona podnosi nadležnom sudu zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka za prekršaje predviđene ovim Zakonom.

(2) Nadzorni organ podnosi nadležnom prekršajnom sudu zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka i po prijemu pravomoćnog rješenja o izvršenju koje se odnosi na neizvršene novčane obveze između društava.

(3) Sudski postupak izvršenja neizmirenih novčanih obveza, definiranih ovim Zakonom, vrši se uz primjenu načela hitnosti postupanja.

(4) Prijedlog o izvršenju koji povjeritelj podnosi sudu sačinjava se sukladno zakonu kojim se uređuje izvršni postupak.

(5) Povjeritelj u prijedlogu za izvršenje ima pravo zahtijevati naknadu za kašnjenje u izvršavanju novčane obveze u iznosu propisanom člankom 14. ovoga Zakona.

Zastara

Članak 23.

(1) Prekršajni postupak za prekršaj utvrđen ovim Zakonom ne može se pokrenuti nakon isteka roka od tri godine od dana počinjenja prekršaja utvrđenih ovim Zakonom.

(2) Zastara prekršajnog postupka se prekida svakom radnjom nadležnog organa radi gonjenja prekršaja. Poslije svakog prekida počinje ponovno teći zastara, ali prekršajni postupak se ne može voditi nakon isteka dvostrukog vremena određenog u stavku 1. ovoga članka.

V. KAZNENE ODREDBE

Članak 24.

(1) Novčanom kaznom od 5.000,00 do 15.000,00 KM kaznit će se za prekršaj društvo koje:

- 1) ne izvrši novčanu obvezu u roku ugovorenom sukladno odredbama ovoga Zakona, odnosno u zakonskom roku izvršenja novčane obveze u skladu s odredbama ovoga Zakona,
- 2) postupa suprotno odredbama članka 18. st. 3., 4. i 5. ovoga Zakona, odnosno ako u stanju nelikvidnosti i nesolventnosti obavlja bilo kakva druga plaćanja osim onih nužnih za redovno poslovanje,
- 3) ne postupi u skladu s člankom 18. stavak 5. ovoga Zakona.

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se odgovorna osoba društva novčanom kaznom od 1.500,00 do 3.000,00 KM .

(3) Novčanom kaznom od 1.500,00 do 3.000,00 KM kaznit će se za prekršaj odgovorna osoba subjekta nadzora iz članka 19. stavak 1. ovoga Zakona ako:

- 1) odbije sudjelovati u postupku financijskog nadzora ili odbije postupiti po zahtjevu inspektora kojim se traži na uvid dokumentacija, sukladno članku 19. stavak 6. ovoga Zakona,
- 2) onemogućiti neometano obavljanje financijskog nadzora ili ne osigura potrebne uvjete za obavljanje financijskog nadzora sukladno članku 19. stavak 7. ovoga Zakona.

(4) Novčanom kaznom od 1.500,00 do 3.000,00 KM kaznit će se za prekršaj odgovorne osobe uprave i Nadzornog odbora subjekta nadzora, ako ne postupaju sukladno odredbama članka 9. ovoga Zakona.

(5) Novčanom kaznom od 5.000,00 do 15.000,00 KM kaznit će se za prekršaj javni organ iz članka 2. stavak 2. ovoga Zakona koji ne izvrši novčanu obvezu u roku ugovorenom sukladno odredbama ovoga Zakona, odnosno u zakonskom roku izvršenja novčane obveze u skladu s odredbama ovoga Zakona.

(6) Za prekršaj iz stavka 5. ovoga članka kaznit će se odgovorna osoba javnog organa novčanom kaznom od 1.500,00 do 3.000,00 KM.

VI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 25.

(1) Odredbe ovoga Zakona primjenjuju se na ugovore u poslovnim transakcijama koji su zaključeni nakon početka primjene ovog Zakona.

(2) Odredbe ovoga Zakona primjenjuju se i na poslovne transakcije čija realizacija nije počela prije početka primjene ovoga Zakona, a koji su zaključeni prije stupanja na snagu Zakona.

(3) Poslovna transakcija nije započeta ukoliko nije izvršena isporuka dobara odnosno nije pružena usluga.

Članak 26.

Ako nije drukčije određeno ovim Zakonom, na obvezne odnose iz ovoga Zakona primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuju obvezni odnosi.

Članak 27.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Službenim novinama Federacije BiH“, a početak će se primjenjivati nakon isteka šest mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustava osnova za donošenje Zakona o finansijskom poslovanju je u članku III. 1. točka c. koji je izmijenjen amandmanima VIII, LXXXIX i CVI i članku IV. A 20. (1) d) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, prema kojima je u isključivoj nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine donošenje finansijskih propisa, a Parlament Federacije BiH, uz ostale ovlasti predviđene Ustavom, odgovoran je za donošenje Zakona o vršenju dužnosti u federalnoj vlasti.

II. USKLAĐENOST S EUROPSKIM DIREKTIVAMA

Materiju Nacrta Zakona o finansijskom poslovanju u dijelu primarnih izvora prava Europske unije uređuje Ugovor o funkcioniranju Europske unije, Treći dio - Politike i unutarnje djelovanje unije, Glava VII. - Zajednička pravila o tržišnom natjecanju, oporezivanju i usklađivanju zakonodavstava, Poglavlje 3. - Usklađivanje zakonodavstava, članak 114. (eng. Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union, PART THREE - UNION POLICIES AND INTERNAL ACTIONS, TITLE VII - COMMON RULES ON COMPETITION, TAXATION AND APPROXIMATION OF LAWS, Chapter 3 - Approximation of laws, Article 114).

U dijelu sekundarnih izvora prava Europske unije, prilikom obrađivanja je pravilno identificirano i vršeno djelomično transponiranje odredbi sljedećih izvora:

Direktiva 2011/7/EZ Europskoga parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o borbi protiv kašnjenja s plaćanjem u poslovnim transakcijama.

Directive 2011/7/EU of the European Parliament and of the Council of 16 February 2011 on combating late payment in commercial transactions Text with EEA relevance (*OJ L 48, 23.2.2011, p. 1–10*) CELEX oznaka: 32011L0007.

Napominjemo da će se donošenjem ovoga Zakona doprinijeti ispunjavanju obveza iz čl. 60, 82. i 89. SSP.

Cilj Zakona je da se zakonski uredi izvršenje novčanih obveza u poslovnim (komercijalnim) transakcijama kao i u transakcijama po osnovi zaključenih ugovora o projektiranju i izvođenju javnih i građevinskih radova, kako bi se osiguralo pravilno funkcioniranje unutarnjeg tržišta, a time poticala konkurentnost poduzeća, a posebno malih i srednjih poduzeća.

III. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA O FINACIJSKOM POSLOVANJU I IZMIRENJU NOVČANIH OBVEZA

U ovom Zakonu definirani su rokovi izvršenja i posljedica neizvršenja novčanih obveza, kao i aktivnosti koje društvo treba poduzeti nakon što postane nesposobno izvršavati novčane obveze u propisanim rokovima plaćanja. Zakon sadrži odredbe koje su sukladne odredbama Direktive 2011/07/EU Europskog parlamenta i Vijeća Evrope od 16. veljače 2011. o suzbijanju zakašnjenja s plaćanjem u trgovačkim ugovorima (SL 048, P. 0001 – 0010, 23. 2. 2011.).

Ovaj Zakon uređuje financijsko poslovanje društava i javnih organa, rokove izvršenja novčanih obveza i pravne posljedice zakašnjenja s izvršenjem plaćanja, koje su nastale na temelju ugovora koje pravne osobe sklapaju između sebe ili s javnim organima u obavljanju djelatnosti koje čine predmet poslovanja barem jednoga od njih ili su u vezi s obavljanjem tih djelatnosti, kao i poslovanje i obveze pravnih osoba u uvjetima nelikvidnosti, a zatim i financijsko poslovanje po osnovi ugovora sklopljenih između društava i javnih organa.

Većina roba i usluga gospodarskih subjekata se isporučuje drugim subjektima i javnim organima na unutarnjem tržištu i po toj osnovi mnoga plaćanja u tim komercijalnim transakcijama između društava ili između društava i javnih organa se ne plaćaju u rokovima kako je navedeno u potpisanim ugovorima, odnosno obveze po isporukama roba i usluga se plaćaju nakon isteka ugovorenog roka što negativno utječe na likvidnost i solventnost društava i komplicira financijsko upravljanje subjekata. To također utječe na konkurentnost i profitabilnost subjekata, a naročito kada subjekt traži vanjsko financiranje. Kašnjenje u plaćanju ima negativne efekte na poslovanje subjekata i dovodi do povećanja rizika koji se značajno povećava u razdobljima gospodarskih kriza kada je financiranje odnosno plaćanje otežano.

Posebno se važnim smatra uvođenje pravila ponašanja za uprave i nadzorne odbore društava koji su u vođenju poslova društva dužni poduzeti sve potrebne mjere kako bi se osigurala njegova likvidnost, a zatim i osiguralo sistemsko praćenje, procjena i strategija održavanja, odnosno dostizanja adekvatne razine kapitala u odnosu na vrstu, opseg i složenost poslovne djelatnosti koju društvo obavlja kao i rizike kojima je izloženo ili bi moglo biti izloženo u obavljanju te poslovne djelatnosti.

Imajući u vidu da Direktiva 2011/7/EU dopušta da se u nacionalnom pravu zadrže ili usvoje odredbe koje bi za povjeritelje novčanih obveza bile povoljnije od rješenja predviđenih tom Direktivom, predložene su odredbe kojima bi se postigao viši stupanj zaštite povjeritelja novčanih obveza od onoga predviđenog Direktivom.

Razlog zbog kojeg se s Direktivom nisu u potpunosti harmonizirali rokovi ispunjenja novčanih obveza u ugovorima između društava, na način da se predvidi jedinstveni zakonski rok izvršenja novčane obveze koji se ne bi mogao valjano produžiti ugovorom, dat je u preambuli Direktive koja navodi da mogu postojati okolnosti u kojima su ugovornim stranama nužni duži rokovi izvršenja novčane obveze, kao što je to na primjer slučaj kada društvo želi drugoj ugovornoj strani odobriti duže razdoblje plaćanja tj. dati kredit. U ekonomskom smislu, kredit je oblik kratkoročnog financiranja poduzetnika i javne institucije koji podrazumijeva odgodu plaćanja novčane obveze za dan koji dolazi nakon proteka određenog vremenskog razdoblja od dana kada je roba isporučena ili usluga pružena.

S obzirom na to da kredit ima pozitivne učinke i na mikro i na makro razini, Direktiva 2011/7/EU nastoji ne ograničavati slobodu ugovaranja te ugovaranje roka novčane obveze dužeg od 60 dana.

Odredbe zakona koje daju mogućnost ugovaranja dužeg roka izvršenja novčane obveze i njegovog vezivanja za instrumente osiguranja potraživanja, sigurno predstavlja efikasno sredstvo ublažavanja negativnih efekata mogućih zloupotreba slobode ugovaranja kroz ugovaranje neopravdano dugih rokova izvršenja novčanih obveza, a takvo rješenje nije suprotno zahtjevima Direktive 2011/7/EU, jer se njime postiže viša razina zaštite povjeritelja novčanih obveza, što je Direktivom dopušteno.

Namjera predlagača ove odredbe je osigurati povjeritelja novčane obveze od negativnih efekata dužeg roka izvršenja novčane obveze na način da u slučaju ugovaranja dužeg roka povjertelju stoji na raspolaganju efikasno sredstvo osiguranja, ali i ostvarenja njegove potraživanja.

Pravni učinci kašnjenja s izvršenjem novčane obveze koje su, prema Direktivi 2011/7/EU, obvezni predvidjeti u nacionalnim zakonima su:

- osiguranje nastanka zakonskog prava povjeritelja na kamate zbog kašnjenja dužnika s izvršenjem novčane obveze,
- prava povjeritelja na posebnu naknadu za troškove prouzrokovane kašnjenjem dužnika te osiguranje prava povjeritelja na naknadu razumnih troškova prouzrokovanih kašnjenjem dužnika.

Direktiva 2011/7/EU svojim odredbama obvezuje da se, u slučaju dužnikova kašnjenja u izvršenju novčane obveze, u domaćim zakonima, pored prava povjeritelja na zatezne kamate, predvidi i pravo povjeritelja na posebnu naknadu u fiksnom iznosu od najmanje 40 EUR-a koja dospijeva u trenutku dužnikova kašnjenja u izvršenju novčane obveze, a za što nije potrebno povjeriteljevo slanje posebne opomene dužniku kojom bi se dužnik pozvao na plaćanje ove posebne naknade.

Svrha posebne naknade predviđene Direktivom je naknada paušalnih troškova koji su povjertelju prouzrokovani dužnikovim kašnjenjem plaćanja i to onih povjeriteljevih vlastitih troškova koji se odnose na administrativne i interne troškove povezane s naplatom potraživanja kao što su npr. troškovi eventualnih opomena slanih dužniku, troškovi uredskog materijala, troškovi telefonskih razgovora kojima se dužnika pozivalo na plaćanje novčane obveze i slični troškovi.

Posebna naknada za troškove prouzrokovane kašnjenjem dužnika u paušalnom iznosu predviđena Direktivom 2011/7/EU odnosi se samo na administrativne i druge interne troškove prouzrokovane povjertelju, a ne i na druge izdatke koji su povjertelju nastali zbog dužnikova kašnjenja u vezi s naplatom povjeriteljevog potraživanja prema dužniku, kao što su to izdaci nastali angažiranjem odvjetnika ili društva specijaliziranog za naplatu potraživanja.

Nadalje, Direktiva 2011/7/EU bi trebala zabraniti zloupotrebu slobode ugovaranja na štetu povjeritelja. Posljedično, ako bi ugovoreni uvjeti ili postupci vezani uz datum ili razdoblje plaćanja uglavnom služili dužniku za pribavljanje dodatne likvidnosti na teret povjeritelja, takvi ugovoreni uvjeti bi se smatrali nepravednim za povjeritelja. Stoga je obvezno osigurati postojanje prikladnih i djelotvornih mjera za sprečavanje kontinuirane upotrebe ugovornih odredbi koje su izrazito nepoštene u smislu Direktive. U tu svrhu se propisuje pravo na zaračunavanje kamate i pravo na naknadu administrativnih troškova kao mjere suzbijanja kašnjenja s plaćanjem koje se odnose na sprečavanje zloupotrebe slobode ugovaranja na štetu povjeritelja.

Isto tako, Direktiva daje mogućnost ugradnje u domaće zakonodavstvo i odredbi da udruge koje su ovlaštene predstavnici pravnih osoba i udruga s legitimnim interesom za predstavljanje pravnih osoba, omoguće pokretanje odgovarajućih

postupaka pred sudovima ili nadležnim upravnim tijelima radi utvrđivanja da su ugovorne odredbe ili prakse izrazito nepoštene u smislu odredbi Direktive, a sve u cilju kako bi sudovi i nadležna upravna tijela mogli primijeniti prikladna i djelotvorna sredstva za sprečavanje njihove kontinuirane upotrebe.

Zbog suzbijanja kašnjenja u plaćanju, zakonom su predviđene i odredbe o nadzoru, postupku nadzora, mjerama nadzora kao i prekršajne odredbe. Ove odredbe imaju za cilj da se, uz povećanje pravne sigurnosti poboljšava financijska disciplina i uvede red u izvršavanje obveza plaćanja u ugovornim odnosima subjekata.

IV. OBRAZLOŽENJE ČLANAKA ZAKONA

Člankom 1. Zakona uređuju se pitanja vezana za osnovna pravila financijskog poslovanja, obveze uprave i nadzornog odbora u vođenju poslova društva kao i poduzimanje mjera na osiguranju likvidnosti, rizik u financijskom poslovanju, rokovi izvršenja novčanih obveza društava i javnih organa, pravne posljedice kašnjenja u izvršavanju novčanih obveza, ništavost pojedinih odredaba ugovora o poslovnim transakcijama kao i obveze društava kod nastanka nelikvidnosti te nadzor društava i javnih organa.

Člankom 2. definiraju se pojedini pojmovi i njihovo značenje u smislu ovoga Zakona.

Članak 3. definira subjekte na koje se odnose odredbe ovoga Zakona, kao i predmet na koji se odnose, tj. određuje da se odredbe ovoga Zakona primjenjuju na poslovne (komercijalne) transakcije koje su nastale između društava zatim između društava i javnih organa u kojima je javni organ dužnik novčane obveze kao i na komercijalne transakcije između glavnih izvođača i njihovih dobavljača i kooperanata nastale po osnovi projektiranja i izvođenja javnih radova kao i izvođenje građevinskih radova.

Člankom 4. određene su osnovne obveze uprave društva u smislu poduzimanja potrebnih mjera kako bi se osigurala likvidnost društva.

Članak 5. propisuje osnovne obveze članova nadzornog odbora u smislu nadziranja likvidnosti društva i poduzimanja adekvatnih mjera zbog otklanjanja nelikvidnosti društva.

Članak 6. definira rizik u poslovanju društva, kao i vrste rizika (kreditni, tržišni, operativni i rizik likvidnosti) te upravljanje rizikom kroz identificiranje, mjerenje i praćenje rizika.

Člankom 7. uređeno je upravljanje rizikom likvidnosti.

Članak 8. navodi mjere koje je uprava dužna poduzeti u pogledu praćenja i osiguranja adekvatnosti kapitala.

Članak 9. propisuje dužnosti uprave i nadzornog odbora u slučaju neadekvatnosti kapitala, kao i način i rok provođenja istih.

Članak 10. određuje poslovne transakcije na koje se odnose dane odredbe.

Članak 11. definira rokove izvršenja novčanih obveza u poslovnim transakcijama između društava te rok za pregled predmeta obveze, kao i mogućnost produženja navedenog roka.

Članak 12. uređuje rokove izvršenja novčanih obveza u ugovorima između društava i javnih organa.

Članak 13. određuje posljedice dužnikovog kašnjenja u izvršavanju novčanih obveza u smislu preuzimanja obveze vraćanja kamata za kašnjenje s plaćanjem koje ne mogu biti niže od stope zakonskih kamata za kašnjenje s plaćanjem.

Članak 14. definira posebnu naknadu za troškove koji su prouzrokovani povjeritelju zbog dužnikovog kašnjenja u izvršavanju novčane obveze u poslovnim transakcijama.

Člankom 15. uređena je ništavnost pojedinih odredaba ugovora.

Člankom 16. propisana je mogućnost ugovaranja obročne otplate u poslovnim transakcijama između društava i društava i javnog organa u kojima je javni organ dužnik.

Članak 17. definira nelikvidnost društava.

Članak 18. uređuje postupanje društava u uvjetima nelikvidnosti u smislu zabrane plaćanja osim onih plaćanja koja su nužna za redovno poslovanje društva.

Članak 19. definira financijski nadzor i vršioce nadzora.

Članak 20. određuje postupak nadzora, odnosno započinjanje postupka nadzora, putem uručenja naloga odgovornoj osobi društva, kao i sadržaj naloga.

Članak 21. propisuje sadržaj zapisnika o nadzoru, rok za sačinjavanje zapisnika o nadzoru te daljnje postupanje u vezi sa sačinjenim zapisnikom o nadzoru.

Članak 22. određuje mjere nadzora.

Članak 23. propisuje uvjete zastare za pokretanje prekršajnog postupka.

Članak 24. propisuje kaznene odredbe.

Čl. 25. i 26. propisane su prijelazne i završne odredbe.

Člankom 27. određen je dan stupanja na snagu ovoga Zakona i početak njegove primjene.

V. POTREBNA SREDSTVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provođenje ovoga Zakona nije potrebno osigurati posebna sredstva u proračunu Federacije BiH.